

B.COM SEM-V

ઉચ્ચતર નામા પધ્ધતિ અને ઓડિટિંગ

[Ad. A/C & Auditing]

CE 301- પડતર અને નાણાકીય હિસાબો.

[CE- 301- Cost and Financial Account]

પ્રક્રિયાના હિસાબો-1

PROF.R.G.NISARTA

Unit-1 પ્રક્રિયાના હિસાબો-1

- ❖ પ્રક્રિયા પડતર પધ્ધતિ
- ❖ સંયુક્ત પેદાશ અને ઉપપેદાશ

Unit-2 (અ) પ્રક્રિયાના હિસાબો-2 (આંતર પ્રક્રિયા નફો)

(બ) પ્રક્રિયાના હિસાબો-3
(પૂર્ણએકમોની ગણતરી)

Unit-3 સંયોજનના હિસાબો

Unit-4 સમાવેશના હિસાબો

યુનિટ ટેસ્ટ- પ્રક્રિયાના હિસાબો-1

22/07/2023

Ex- 21 સમર્થ લિ.....

પેજ નં-68

વિગત	પ્રક્રિયા-1	પ્રક્રિયા-2	પ્રક્રિયા-3
દાખલ કરેલ એકમો (20 એકમના 25.25 લેખે)	40,000	-	-
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (દા. એકમ ધીઠ)	રૂ. 0.75	રૂ. 0.65	રૂ. 0.50
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા	રૂ. 7,392	રૂ. 10,416	રૂ. 13,368
પરોક્ષ ખર્ચા (પ્રત્ય.મજૂરીના ટકા)	35 %	40 %	50 %
ખરે. ઉત્પા. (દા. એકમના ટકા)	(?)	88 %	31,500 એકમ
સા.બગાડ (દા. એકમના ટકા)	2 %	4 %	(?)
સા.બગાડની ઉપજ એકમ ઠીઠ	-	રૂ. 2.50	રૂ. 3
આડપેદાશ (દા. એકમના ટકા)	5 %	-	-
આડપેદાશનું વે.પડતર પર 10% નફોચડાવીને	-	-	-
અસામાન્ય વધારો (એકમમાં)	-	-	264

યુનિટ-1 પ્રક્રિયાના હિસાબો-1

પ્રશ્ન-1 પ્રક્રિયા પડતરનો અર્થ અને લક્ષણો સમજાવો.

"અર્થ:-જુદી જુદી પ્રક્રિયાઓના અંતે બહાર આવેલ તૈયાર માલની પડતર નક્કી કરવી એટલે પ્રક્રિયા પડતર પદ્ધતિ"

પ્રશ્ન-2 સંયુક્ત પેદાશોના સંયુક્ત ખર્ચ ફાળવવાની વિવિધ પદ્ધતિઓ સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 ટૂંક નોંધ લખો.

1.સંયુક્ત પેદાશ અને ઉપપેદાશ

2.સામાન્ય બગાડ, અસામાન્ય બગાડ અને અસામાન્ય વધારો

3.ભંગાર અને બગાડ

પ્રક્રિયાના ખાતા

પ્રક્રિયા-1 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	10,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	1,000	એકમ	(દાખલ કરેલના 10%)
સા.ઉત્પાદન (NP)	9,000	એકમ	
+ અસામાન્ય બગાડ / વધારો	-		
ખરેખર ઉત્પાદન	9,000	એકમ	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ)	10,000	-	સામાન્ય બગાડ કે ઘટ	1,000	-
માલસામાન		-	અસામાન્ય બગાડ	-	-
મજૂરી		-	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	9,000	-
પરોક્ષ ખર્ચા		-	(એકમ દીઠ રૂ.)		
અસામાન્ય વધારો	-	-			
	10,000	-		10,000	-

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{NC}{NP}$$

સામાન્ય પડતર (NC) = પ્રક્રિયાનો કુલ ખર્ચ - સામાન્ય બગાડની ઉપજ

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ કુલ એકમો - સામાન્ય બગાડના એકમો

અથવા

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = પ્રક્રિયાનો કુલ ખર્ચ - સા.બગાડની ઉપજ ÷ સા.ઉત્પાદ

પ્રક્રિયા-2 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતે	9,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	900	એકમ	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ (NP)	8,100	એકમ	
- અસામાન્ય બગાડ (?)	450	એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	7,650	એકમ	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	9,000	-	સામાન્ય બગાડ કે ઘટ	900	-
માલસામાન	-	-	(ભંગાર કિંમતે)	-	-
મજૂરી	-	-	અસામાન્ય બગાડ	450	-
પરોક્ષ ખર્ચા	-	-	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	7,650	-
			(એકમ દીઠ રૂ.)		
	9,000	-		9,000	-

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = પ્રક્રિયાનો કુલ ખર્ચ - સા.બગાડની ઉપજ ÷ સા.ઉત્પાદન
અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	450	-	રોકડ ખાતે	450	-
			((ભંગાર કિંમતે))		
			નફા નુકસાન ખાતે		
	450	-		450	-

પ્રક્રિયા-૩ એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	7,650	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>765</u>	એકમ(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ (NP)	6,885	એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>115</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>7,000</u>	એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૩ નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા		-	સામાન્ય બગાડ કે ઘટ	765	-
માલસામાન	7,650	-	તૈયાર માલ ખાતે લઈ	7,000	-
મજૂરી		-	ગયા		
પરોક્ષ ખર્ચા		-	(એકમ દીઠ રૂ.)		
અસામાન્ય વધારો	115	-			
	<u>7,765</u>	-		<u>7,765</u>	

અસામાન્ય વધારાનું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
ઓછી ઉપજ (ભંગાર કિંમતે)	115	-	પ્રક્રિયા- ૩ ખાતેથી લાવ્યા	115	-
નફા નુકસાન ખાતે		-			
	<u>115</u>	-		<u>115</u>	-

Ex- 18 (પેજ નં-65)

એકવસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

પ્રક્રિયા-1માં 1000 એકમો, એકમદીઠ રૂ. 6ના ભાવે દાખલ કર્યા હતા.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.	પ્રક્રિયા-3 રૂ.
પરચૂરણ માલસામગ્રી	5,200	3,960	5,924
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	4,000	6,000	8,000
ઉત્પાદન ખર્ચા	4,000	6,000	8,000
ખરેખર ઉત્પાદન	950 એકમ	840 એકમ	750એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના) 5%		10%	15%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ)	રૂ. 4	રૂ. 8	રૂ. 10

પ્રક્રિયા-1 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	1,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	50	એકમ	(દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	950	એકમ	
- અસામાન્ય બગાડ	-		
ખરેખર ઉત્પાદન	950	એકમ	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ 1000×6)	1000	6,000	સામાન્ય બગાડ (ભંગાર કિંમતે રૂ.4)	50	200
માલસામાન		5,200	અસામાન્ય બગાડ		
મજૂરી		4,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	950	19,000
ઉત્પાદન પરોક્ષ ખર્ચા		4,000	(એકમ દીઠ રૂ. 950×20)		
	1000	19,200		1000	19,200

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{19,200 - 200}{950} = 20 \text{ રૂ.}$$

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = પ્રક્રિયાનો કુલ ખર્ચ - સા.બગાડની ઉપજ ÷ સા.ઉત્પાદન

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	950	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>95</u>	એકમ(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	855	એકમ
- અસામાન્ય બગાડ (?)	<u>15.</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>840</u>	એકમ પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	950	19,000	સામાન્ય બગાડ	95	760
માલસામાન		3,960	(ભંગાર કિંમતે રૂ. 8)		
મજૂરી		6,000	અસામાન્ય બગાડ(15×40)	15	600
અન્ય ખર્ચા		6,000	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	840	33,600
			(એકમ દીઠ રૂ. 840×40)		
	950	34,960		950	34,960

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $34,960 - 760 \div 855 = 40$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	15	600	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.8)	15	120
			નફા નુકસાન ખાતે	-	480
	15	600		15	600

પ્રક્રિયા-3 સા.ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	840 એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>126</u> એકમ (દાખલ કરેલના 15%)
સા.ઉ. (NP)	714 એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>36.</u> એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>750</u> એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-3 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	840	33,600	સામાન્ય બગાડ	126	1,260
માલસામાન		5,924	(ભંગાર કિંમતે રૂ.10)		
મજૂરી		8,000	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	750	57,000
અન્ય ખર્ચા		8,000	(એકમ દીઠ રૂ.750×76)		
અસામાન્ય વધારો	36	2,736			
(36×76)	876	58,260		876	58,260

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $55524 - 1,260 \div 714 = 76$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ.10)	36	360	પ્રક્રિયા-ક ખાતેથી લાવ્યા	36	2,736
નફા નુકસાન ખાતે	-	2,376			
	36	2,736		36	2,736

Ex- 20

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે.
નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

પ્રક્રિયા-અ માં 5000 એકમો, એકમદીઠ રૂ. 3 ના ભાવે દાખલ કર્યા હતા.

વિગત	પ્રક્રિયા-અ રૂ.	પ્રક્રિયા-બ રૂ.	પ્રક્રિયા-ક રૂ.
પરચૂરણ માલસામગ્રી	2,000	2,500	1,700
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	7,500	5,700	3,700
ઉત્પાદન ખર્ચા	3,000	3,725	6,612
ખરેખર ઉત્પાદન	4,500 એકમ	4,200 એકમ	4,150 એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના) 10%		5%	2%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ)	રૂ. 1	રૂ. 2	રૂ. 5

PROF. R. G. NISARTIA
DR. P. P. PATIL
ARTS & P. P. PATIL
N. P. PATEL
COMMERCIAL COLLEGE
NARODA

પ્રક્રિયા-અ એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	5,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>500</u>	એકમ	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	4500	એકમ	
- અસામાન્ય બગાડ/વધારો	<u>-</u>		
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>4,500</u>	એકમ	પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-અ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ 5000×3)	5000	15,000	સામાન્ય બગાડ (ભંગાર કિંમતે રૂ. 1)	500	500
માલસામાન		2,000	અસામાન્ય બગાડ	-	-
મજૂરી		7,500	પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ ગયા	4,500	27,000
અન્ય ખર્ચા		3,000	(એકમ દીઠ રૂ. 4500×6)		
	5000	27,500		5000	27,500

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{27,500 - 500}{4,500} = 6 \text{ રૂ.}$$

પ્રક્રિયા-બ સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-અ ખાતેતી લાવ્યા	4,500	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	225	એકમ	(દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	4,275	એકમ	
- અસામાન્ય બગાડ (?)	75	એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	4,200	એકમ	પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-બ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-અ ખાતેથી લાવ્યા	4,500	27,000	સામાન્ય બગાડ	225	450
માલસામાન		2,500	(ભંગાર કિંમતે રૂ. 2)		
મજૂરી		5,700	અસામાન્ય બગાડ (75×9)	75	675
અન્ય ખર્ચા		3,325	પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા	4,200	37,800
			(એકમ દીઠ રૂ. 4,200×9)		
	4,500	38,925		4,500	38,925

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $38,925 - 450 \div 4,275 = 9$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	75	675	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.2)	75	150
			નફા નુકસાન ખાતે	-	525
	75	675		75	675

પ્રક્રિયા-ક સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા 4,200 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો $\frac{84}{4,116}$ એકમ (દાખલ કરેલના 2 %)
 સા.ઉ. (NP) 4,116 એકમ
 + અસામાન્ય વધારો (?) $\frac{34}{4,150}$ એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-ક નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	4,200	37,800	સામાન્ય બગાડ	84	420
માલસામાન		1,700	(ભંગાર કિંમતે રૂ.5)		
મજૂરી		3,700	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	4,150	49,800
અન્ય ખર્ચા		6,612	(એકમ દીઠ રૂ.4,150×12)		
અસામાન્ય વધારો	34	408			
(34×12)	4,234	50,220		4,234	50,220

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $49,812 - 420 \div 4,116 = 12$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ.5)	34	170	પ્રક્રિયા-ક ખાતેથી લાવ્યા	34	408
નફા નુકસાન ખાતે	-	238			
	34	408		34	408

એકવસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

પ્રક્રિયા-1માં 4,000 એકમો, એકમદીઠ રૂ. 6 ના ભાવે દાખલ કર્યા હતા.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.	પ્રક્રિયા-3 રૂ.
પરચૂરણ માલસામગ્રી	20,800	15,840	27,120
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	18,000	28,000	40,000
ઉત્પાદન ખર્ચા	14,000	20,000	32,000
ખરેખર ઉત્પાદન	3,800 એકમ	3,360 એકમ	3,000એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના)	5%	10%	15%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ)	રૂ. 4	રૂ. 8	રૂ. 10

પ્રક્રિયા-1 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	4,000	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>200</u>	એકમ (દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	3,800	એકમ
- અસામાન્ય બગાડ/વધારો	<u>-</u>	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>3,800</u>	એકમ પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ 4000×6)	4000	24,000	સામાન્ય બગાડ (ભંગાર કિંમતે રૂ.4)	200	800
માલસામાન		20,800	અસામાન્ય બગાડ	-	-
મજૂરી		18,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	3,800	76,000
અન્ય ખર્ચા		14,000	(એકમ દીઠ રૂ.3800×20)		
	4000	76,800		4000	76,800

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{76,800 - 800}{3,800} = 20 \text{ રૂ.}$$

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 3,800 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 380 એકમ(દાખલ કરેલના 10%)
 સા.ઉ. (NP) 3,420 એકમ
 - અસામાન્ય બગાડ (?) 60 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 3,360 એકમ પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	3,800	76,000	સામાન્ય બગાડ	380	3,040
માલસામાન		15,840	(ભંગાર કિંમતે રૂ.8)		
મજૂરી		28,000	અસામાન્ય બગાડ(60×40)	60	2,400
અન્ય ખર્ચા		20,000	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	3,360	1,34,400
			(એકમ દીઠ રૂ.3,360×40)		
	3,800	1,39,840		3,800	1,39,840

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,39,840 - 3,040 \div 3,420 = 40$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	60	2,400	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.2)	60	480
			નફા નુકસાન ખાતે	-	1,920
	60	2,400		60	2,400

પ્રક્રિયા-૩ સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-૨ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>૫૦૪</u>	એકમ (દાખલ કરેલના ૧૫ %)
સા.ઉ. (NP)	૨,૮૫૬	એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>૧૪૪.</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>૩,૦૦૦</u>	એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૩ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	૧,૩૪,૪૦૦	સામાન્ય બગાડ	૫૦૪	૫,૦૪૦
માલસામાન		૨૭,૧૨૦	(ભંગાર કિંમતે રૂ.૧૦)		
મજૂરી		૪૦,૦૦૦	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	૩,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦
અન્ય ખર્ચા		૩૨,૦૦૦	(એકમ દીઠ રૂ.૩,૦૦૦×૮૦)		
અ.સા.વધારો	૧૪૪	૧૧,૫૨૦			
(૧૪૪×૮૦)	૩,૫૦૪	૨,૪૫,૦૪૦		૩,૫૦૪	૨,૪૫,૦૪૦

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,33,520 - 5040 \div 2,856 = 80$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ (ભં.કિંમત રૂ.૫)	૧૪૪	૧,૪૪૦	પ્રક્રિયા-ક ખાતેથી લાવ્યા	૧૪૪	૧૧,૫૨૦
નફા નુકસાન ખાતે	-	૧૦,૦૮૦			
	૧૪૪	૧૧,૫૨૦		૧૪૪	૧૧,૫૨૦

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે.

નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.	પ્રક્રિયા-3 રૂ.
દાખલ કરેલ (5000 એકમ)	3,000	-	-
પરચૂરણ માલસામગ્રી	4,250	4,750	2,750
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	2,000	3,000	6,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચાઓ	600	465	670
ઉત્પાદન શિરોપરી ખર્ચા	?	?	?
(રૂ.8,250 પ્રત્યક્ષ મજૂરીના પ્રમાણમાં)			
ખરેખર ઉત્પાદન	4,600 એકમ	4,350 એકમ	3,950એકમ
સા.બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના)	10%	5%	10%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ)	20 પૈસા	50 પૈસા	રૂ. 1

પ્રક્રિયા-1 સા.ઉત્પાદન(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	5,000 એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	500 એકમ (દાખલ કરેલના 10 %)	
સા.ઉ. (NP)	4,500 એકમ	
+ અસામાન્ય વધારો	100 એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	4,600 એકમ	પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમ	5,000	3,000	સામાન્ય બગાડ	500	100
માલસામાન		4,250	(ભંગાર કિંમતે 20 પૈસા)		
મજૂરી		2,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	4,600	11,500
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		600	(એકમ દીઠ રૂ.4,600×2.50)		
ઉત્પા.શિ.ખર્ચા(8,250×2÷11)		1,500			
અ.સા.વધારો	100	250			
(100×2.50)	5,100	11,600		5,100	11,600

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $11,350 - 100 \div 4,500 = 2.50$ રૂ.
અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત 20 પૈસા)	100	20	પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	100	250
નફા નુકસાન ખાતે	-	230			
	100	250		100	250

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	4,600	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	230	એકમ(દાખલ કરેલના5%)
સા.ઉ. (NP)	4,370	એકમ
- અસામાન્ય બગાડ (?)	20.	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	4,350	એકમ પ્રક્રિયા-3ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	4,600	11,500	સામાન્ય બગાડ	230	115
માલસામાન		4,750	(ભંગાર કિંમતે 50 પૈસા)		
મજૂરી		3,000	અસામાન્ય બગાડ(20×5)	20	100
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		465	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	4,350	21,750
ઉ. શિ.ખર્ચા(8,250×3÷11)		2,250	(એકમ દીઠ રૂ.4,350×5)		
	4,600	21,965		4,600	21,965

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $21,965 - 115 \div 4,370 = 5$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	20	100	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત 50પૈસા)	20	10
			નફા નુકસાન ખાતે	-	90
	20	100		20	100

પ્રક્રિયા-3 સા.ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા 4,350 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 435 એકમ(દાખલ કરેલના 10 %)
 સા.ઉ. (NP) 3,915 એકમ
 + અસામાન્ય વધારો (?) 35 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 3,950 એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-3 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	4,350	21,750	સામાન્ય બગાડ	435	435
માલસામાન		2,750	(ભંગાર કિંમતે રૂ. 1)		
મજૂરી		6,000	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	3,950	35,550
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		670	(એકમ દીઠ રૂ.3,950×9)		
ઉત્પા.શિ.ખર્ચા(8,250×2÷11)		4,500			
અ.સા.વધારો	35	315			
(35×9)	4,385	35,985		4,385	35,985

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $35,670 - 435 \div 3,915 = 9$ રૂ.
 અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ. 1)	35	35	પ્રક્રિયા-3 ખાતેથી લાવ્યા	35	315
નફા નુકસાન ખાતે	-	280			
	35	315		35	315

Ex- 24 પેજ નં-69

એકવસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે.

નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-A રૂ.	પ્રક્રિયા-B રૂ.	પ્રક્રિયા-C રૂ.
દાખલ કરેલ (1000 એકમ)	50,000	-	-
પરચૂરણ માલસામગ્રી	20,000	30,200	34,620
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	30,000	40,000	50,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચાઓ	5,000	2,260	-
ઉત્પાદન શિરોપરી ખર્ચા (રૂ.60,000 પ્રત્યક્ષ મજૂરીના પ્રમાણમાં)	?	?	?
ખરેખર ઉત્પાદન	920 એકમ	870 એકમ	800એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના) 10%		5%	10%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ) રૂ. 30		રૂ. 50	રૂ. 60

પ્રક્રિયા-A સા.ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	1,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>100</u>	એકમ	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	900	એકમ	
+ અસામાન્ય વધારો	<u>20</u>	એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>920</u>	એકમ	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-A નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમ (રૂ.50)	1,000	50,000	સામાન્ય બગાડ	100	3,000
માલસામાન		20,000	(ભંગાર કિંમતે 30 રૂ)		
મજૂરી		30,000	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા	920	1,19,600
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		5,000	(એકમ દીઠ રૂ.920×130)		
ઉત્પા.શિ.ખર્ચા(60,000×3÷12)		15,000			
અ.સા.વધારો	20	2,600			
(20×130)	1,020	1,22,600		1,020	1,22,600

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,20,000 - 3,000 \div 900 = 130$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત 30 રૂ.)	20	600	પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા	20	2,600
નફા નુકસાન ખાતે	-	2,000			
	20	2,600		20	2,600

પ્રક્રિયા-B સા. ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા	920 એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	46 એકમ (દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	874 એકમ
- અસામાન્ય બગાડ (?)	4 એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	870 એકમ પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-B નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા	920	1,19,600	સામાન્ય બગાડ	46	2,300
માલસામાન		30,200	(ભંગાર કિંમતે 50 રૂ.)		
મજૂરી		40,000	અસામાન્ય બગાડ (4×240)	4	960
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		2,660	પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા	870	2,08,800
ઉ.શિ.ખર્ચા (60,000×4÷12)		20,000	(એકમ દીઠ રૂ.920×240)		
	920	2,12,000		920	2,12,000

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,12,060 - 2,300 \div 874 = 240$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-B ખાતેથી લાવ્યા	4	960	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત 50રૂ)	4	200
			નફા નુકસાન ખાતે	-	760
	4	960		4	960

પ્રક્રિયા-૮ સા. ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-૮ ખાતેથી લાવ્યા	870 એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	87 એકમ	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	783 એકમ	
+ અસામાન્ય વધારો (?)	17 એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	800 એકમ	તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૮ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-૮ ખાતેથી લાવ્યા	870	2,08,800	સામાન્ય બગાડ	87	5,220
માલસામાન		34,620	(ભંગાર કિંમતે રૂ. 60)		
મજૂરી		50,000	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	800	3,20,000
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		-	(એકમ દીઠ 800×400)		
ઉત્પા.શિ.ખર્ચા(8,250×2÷11)		25,000			
અ.સા.વધારો	17	6,800			
(17×400)	887	3,25,220		887	3,25,220

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $3,18,420 - 5,220 \div 783 = 400$ રૂ.
અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ. 60)	17	1,020	પ્રક્રિયા-૩ ખાતેથી લાવ્યા	17	6,800
નફા નુકસાન ખાતે	-	5,780			
	17	6,800		17	6,800

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. પ્રક્રિયા-1 માં માલસામાનના 4,000 એકમો એકમદીઠ રૂ.12 લેખે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા.

નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.	પ્રક્રિયા-3 રૂ.
માલસામગ્રી	41,600	31,680	54,240
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	36,000	56,000	80,000
સીધા ખર્ચા	28,000	40,000	64,000
ખરેખર ઉત્પાદન(એકમ)	3,800 એકમ	3,360 એકમ	3,000 એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના)	5 %	10 %	15%
બગાડની વેચાણકિંમત (100 એકમના)	રૂ. 8	રૂ. 16	રૂ. 20

પ્રક્રિયા-1 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	4,000	એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>200</u>	એકમ	(દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	3,800	એકમ	
- અસામાન્ય બગાડ	-		
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>3,800</u>	એકમ	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ 4000×12)	4000	48,000	સામાન્ય બગાડ (ભંગાર કિંમતે રૂ.8)	200	1,600
માલસામાન		41,600	અસામાન્ય બગાડ	-	-
મજૂરી		36,000	પ્રક્રિયા-1 ખાતે લઈ ગયા	3,800	1,52,000
અન્ય ખર્ચા		28,000	(એકમ દીઠ રૂ.3800×40)		
	4000	1,53,600		4000	1,53,600

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{1,53,600 - 1,600}{3,800} = 40 \text{ રૂ.}$$

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 3,800 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 380 એકમ(દાખલ કરેલના 10%)
 સા.ઉ. (NP) 3,420 એકમ
 - અસામાન્ય બગાડ (?) 60 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 3,360 એકમ પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	3,800	1,52,000	સામાન્ય બગાડ	380	6,080
માલસામાન		31,680	(ભંગાર કિંમતે રૂ.8)		
મજૂરી		56,000	અસામાન્ય બગાડ(60×80)	60	4,800
અન્ય ખર્ચા		40,000	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	3,360	2,68,800
			(એકમ દીઠ રૂ.3,360×80)		
	3,800	2,79,680		3,800	2,79,680

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,79,680 - 6,080 \div 3,420 = 80$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	60	4,800	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.2)	60	960
			નફા નુકસાન ખાતે	-	3,840
	60	4,800		60	4,800

પ્રક્રિયા-૩ સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-૨ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>૫૦૪</u>	એકમ (દાખલ કરેલના ૧૫ %)
સા.ઉ. (NP)	૨,૮૫૬	એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>૧૪૪.</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>૩,૦૦૦</u>	એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૩ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	૨,૬૮,૮૦૦	સામાન્ય બગાડ	૫૦૪	૧૦,૦૮૦
માલસામાન		૫૪,૨૪૦	(ભંગાર કિંમતે રૂ.૨૦)		
મજૂરી		૮૦,૦૦૦	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	૩,૦૦૦	૪,૮૦,૦૦૦
અન્ય ખર્ચા		૬૪,૦૦૦	(એકમ દીઠ ૩,૦૦૦×૧૬૦)		
અ.સા.વધારો	૧૪૪	૨૩,૦૪૦			
(૧૪૪×૧૬૦)	૩,૫૦૪	૪,૯૦,૦૮૦		૩,૫૦૪	૪,૯૦,૦૮૦

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $4,67,040 - 10,080 \div 2,856 = 160$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ (ભં.કિંમત રૂ.૫)	૧૪૪	૨,૮૮૦	પ્રક્રિયા-૩ ખાતેથી લાવ્યા	૧૪૪	૨૩,૦૪૦
નફા નુકસાન ખાતે	-	૨૦,૧૬૦			
	૧૪૪	૨૩,૦૪૦		૧૪૪	૨૩,૦૪૦

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે.

નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-A રૂ.	પ્રક્રિયા-B રૂ.	પ્રક્રિયા-C રૂ.
માલસામગ્રી	2,000	3,020	3,462
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	3,500	4,226	5,000
પરોક્ષ ખર્ચાઓ	1,500	2,000	2,500
ખરેખર ઉત્પાદન	920 એકમ	870 એકમ	800એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના) 10%		5%	10%
બગાડની વેચાણકિંમત (એકમદીઠ) રૂ. 3		રૂ. 5	રૂ. 6

પ્રક્રિયા A માં દાખલ કરેલ એકમો 1,000 રૂ. 5ના ભાવે.

પ્રક્રિયા-A સા. ઉત્પાદન(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	1,000 એકમ	
- સામાન્ય બગાડના એકમો	$\frac{100}{900}$ એકમ	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	900 એકમ	
+ અસામાન્ય વધારો	<u>20</u>	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>920</u> એકમ	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-A નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (રૂ.5)	1,000	5,000	સામાન્ય બગાડ	100	300
માલસામાન		2,000	(ભંગાર કિંમતે રૂ.3)		
મજૂરી		3,500	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા	920	11,960
અન્ય ખર્ચા		1,500	(એકમ દીઠ 920×13)		
અ.સા.વધારો	20	260			
(20×13)	<u>1,020</u>	<u>12,260</u>		<u>1,020</u>	<u>12,260</u>

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $12,000 - 300 \div 900 = 13$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ.3)	20	60	પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા	20	260
નફા નુકસાન ખાતે	-	200			
	<u>20</u>	<u>200</u>		<u>20</u>	<u>260</u>

પ્રક્રિયા-B સા. ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા 920 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 46 એકમ (દાખલ કરેલના 5 %)
 સા.ઉ. (NP) 874 એકમ
 - અસામાન્ય બગાડ (?) 4 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 870 એકમ પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-B નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-A ખાતેથી લાવ્યા	920	11,960	સામાન્ય બગાડ	46	230
માલસામાન		3,020	(ભંગાર કિંમતે રૂ.5)		
મજૂરી		4226	અસામાન્ય બગાડ(4×24)	4	96
અન્ય ખર્ચા		2,000	પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા	870	20,880
			(એકમ દીઠ રૂ.870×24)		
	920	21,206		920	21,206

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,79,680 - 6,080 \div 3,420 = 80$ રૂ.
 અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-B ખાતેથી લાવ્યા	4	96	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.5)	4	20
			નફા નુકસાન ખાતે	-	76
	4	96		4	96

પ્રક્રિયા-૯ સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-૯ ખાતેતી લાવ્યા	870	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>87</u>	એકમ(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	783	એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>17.</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>800</u>	એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૯ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-૯ ખાતેથી લાવ્યા	870	20,880	સામાન્ય બગાડ	87	522
માલસામાન		3,462	(ભંગાર કિંમતે રૂ.6)		
મજૂરી		5,000	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	800	32,000
અન્ય ખર્ચા		2,500	(એકમ દીઠ 800×40)		
અ.સા.વધારો	17	680			
(17×40)	887	32,522		887	32,522

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $31,842 - 522 \div 783 = 40$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ.6)	17	102	પ્રક્રિયા-૯ ખાતેથી લાવ્યા	17	680
નફા નુકસાન ખાતે	-	578			
	17	680		17	680

Ex- 11 (છેલ્લી પરીક્ષામા પૂછાયેલ)

(પેજ નં-80/4)

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. પ્રક્રિયા-અ માં માલસામાનના 5,000 એકમો એકમદીઠ રૂ. 2 લેખે દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-અ રૂ.	પ્રક્રિયા- બ રૂ.	પ્રક્રિયા-ક રૂ.
માલસામગ્રી	7,000	7,500	4,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	9,000	2,800	5,400
સીધા ખર્ચા	1,500	1,625	2,612
ખરેખર ઉત્પાદન(એકમ)	4,500 એકમ	3,360 એકમ	4,150 એકમ
સામાન્ય બગાડ(દાખલ કરેલ એકમના) 10 %		5 %	2 %
બગાડની વેચાણકિંમત (100 એકમના) રૂ. 1		રૂ. 2	રૂ. 5

PROF. R. G. NISALTA & NP PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-1 એકમોની ગણતરી

સામાન્ય ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	4,000	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>200</u>	એકમ (દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	3,800	એકમ
- અસામાન્ય બગાડ/વધારો	<u>-</u>	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>3,800</u>	એકમ પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ 4000×6)	4000	24,000	સામાન્ય બગાડ (ભંગાર કિંમતે રૂ.4)	200	800
માલસામાન		20,800	અસામાન્ય બગાડ	-	-
મજૂરી		18,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	3,800	76,000
અન્ય ખર્ચા		14,000	(એકમ દીઠ રૂ.3800×20)		
	4000	76,800		4000	76,800

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{76,800 - 800}{3,800} = 20 \text{ રૂ.}$$

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 3,800 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 380 એકમ(દાખલ કરેલના 10%)
 સા.ઉ. (NP) 3,420 એકમ
 - અસામાન્ય બગાડ (?) 60 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 3,360 એકમ પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	3,800	76,000	સામાન્ય બગાડ	380	3,040
માલસામાન		15,840	(ભંગાર કિંમતે રૂ.8)		
મજૂરી		28,000	અસામાન્ય બગાડ(60×40)	60	2,400
અન્ય ખર્ચા		20,000	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	3,360	1,34,400
			(એકમ દીઠ રૂ.3,360×40)		
	3,800	1,39,840		3,800	1,39,840

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,39,840 - 3,040 \div 3,420 = 40$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	60	2,400	રોકડ ખાતે(ભં. કિંમત રૂ.2)	60	480
			નફા નુકસાન ખાતે	-	1,920
	60	2,400		60	2,400

પ્રક્રિયા-૩ સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-૨ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	એકમ
- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>૫૦૪</u>	એકમ (દાખલ કરેલના ૧૫ %)
સા.ઉ. (NP)	૨,૮૫૬	એકમ
+ અસામાન્ય વધારો (?)	<u>૧૪૪.</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>૩,૦૦૦</u>	એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૩ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	૩,૩૬૦	૧,૩૪,૪૦૦	સામાન્ય બગાડ	૫૦૪	૫,૦૪૦
માલસામાન		૨૭,૧૨૦	(ભંગાર કિંમતે રૂ.૧૦)		
મજૂરી		૪૦,૦૦૦	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	૩,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦
અન્ય ખર્ચા		૩૨,૦૦૦	(એકમ દીઠ રૂ.૩,૦૦૦×૮૦)		
અ.સા.વધારો	૧૪૪	૧૧,૫૨૦			
(૧૪૪×૮૦)	૩,૫૦૪	૨,૪૫,૦૪૦		૩,૫૦૪	૨,૪૫,૦૪૦

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,33,520 - 5040 \div 2,856 = 80$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ (ભં.કિંમત રૂ.૫)	૧૪૪	૧,૪૪૦	પ્રક્રિયા-૩ ખાતેથી લાવ્યા	૧૪૪	૧૧,૫૨૦
નફા નુકસાન ખાતે	-	૧૦,૦૮૦			
	૧૪૪	૧૧,૫૨૦		૧૪૪	૧૧,૫૨૦

Ex- 16.

પેજ નં-63

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-A રૂ.	પ્રક્રિયા-B રૂ.	પ્રક્રિયા-C રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (10 એકમના રૂ. 250 લેખ)	?	-	-
સામાન્ય બગાડ (દાખલ કરેલ એકમના)	1.5 %	8 %	10%
સામાન્ય બગાડની ઉપજ (દર 10 એકમના)	રૂ.100	રૂ.150	રૂ.500
અસામાન્ય બગાડના એકમો (એકમદીઠ રૂ. 50)	100	નથી	-
અસામાન્ય વધારાના એકમો (એકમદીઠ રૂ.100)	-	નથી	60
સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર	-	રૂ. 75	-
ખરેખર ઉત્પાદન (દાખલ કરેલ એકમના ટકા)	97.5 %	?	?

અન્ય માહિતી: (1) પ્રક્રિયા-Aમાં અસામાન્ય બગાડ સામાન્ય બગાડના 66 2/3 જેટલો છે

(2) ત્રણેપ્રક્રિયાના કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા પ્રત્યક્ષ મજૂરીના 33 1/3 લેખે ગણવાના છે.

પ્રક્રિયા-A સા. ઉ. (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	?	100.0 %	ધારો કે
– સામાન્ય બગાડના એકમો	_____?	1.5 %	
સા.ઉ. (NP)	?	98.5 %	
– અસામાન્ય બગાડ	<u>100</u>	1.0 %	
ખરેખર ઉત્પાદન	_____?	<u>97.5 %</u>	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-A નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એમસો (10 એકમના રૂ.250 લેખે)	10,000	2,50,000	સામાન્ય બગાડ (10એકમના રૂ.100)	150	1,500
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		1,83,000	અસા. બગાડ(100×50)	100	5,000
કા.પરોક્ષ ખર્ચ (?)		61,000	પ્રક્રિયા-B ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.9,750×50)	9,750	4,87,500
	<u>10,000</u>	<u>4,94,000</u>		<u>10,000</u>	<u>4,94,000</u>

ખર્ચની ગણતરી:-

ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ	= 100.00	ટકા	?
+ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	<u>33.33</u>	ટકા	<u>?</u>
કુલ ખર્ચ	<u>133.33</u>	ટકા	<u>2,44,000</u>

133.33 2,44,000
100 ?
= 1,83,000 મજૂરી × 33.3333333333 ટકા
= 61,000 કા.પ. ખર્ચ

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા- A ખાતેથી લાવ્યા	100	5,000	રોકડ ખાતે (10 એકમના100)	100	1000
			નફા નુકસાન ખાતે	-	4,000
	100	5,000		100	5000

PROF R G NISART A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

. પ્રક્રિયા-B સા. ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા- A ખાતેથી લાવ્યા 9,750

- સામાન્ય બગાડના એકમો	<u>780</u>	(દાખલ કરેલના 8 %)
સા.ઉ. (NP)	8,970	
- અસામાન્ય બગાડ	<u>-</u>	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>8,970</u>	પ્રક્રિયા- C ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-B નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા- A ખાતેથી લાવ્યા	9,750	4,87,500	સામાન્ય બગાડ	780	11,700
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		1,47,713	(10એકનના રૂ.150)		
કા.પરોક્ષ ખર્ચા (?)		49,237	પ્રક્રિયા-C ખાતે લઈ ગયા	8,970	6,72,750
			(એકમ દીઠ રૂ.8,970×75)		
	9,750	6,84,450		9,750	6,84,450

ખર્ચની ગણતરી:-

ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ	= 100.00	ટકા	?	.
+ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	<u>33.33</u>	ટકા	<u>?</u>	.
કુલ ખર્ચ	<u>133.33</u>	ટકા	<u>1,96,950</u>	

133.33 1,96,950

100

?

= 1,47,713 મજૂરી × 33.3333333333 ટકા

= 49,237 કા.પ. ખર્ચ

પ્રક્રિયા-૯ સા. ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા- B ખાતેથી લાવ્યા 8,970

– સામાન્ય બગાડના એકમો 897 (દાખલ કરેલના 10 %)

સા.ઉ. (NP) 8,073

+ અસામાન્ય વધારો 60

ખરેખર ઉત્પાદન 8,133

પ્રક્રિયા- C ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૯ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા- B ખાતેથી લાવ્યા	8,970	6,72,750	સામાન્ય બગાડ	897	44,850
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		1,39,050	(10એકનના રૂ.500)		
કા.પરોક્ષ ખર્ચા (?)		46,350			
અસા. વધારો (60×100)	60	6,000	તૈયાર મા.ખાતે લઈ ગયા	8,133	8,13,300
			(એકમ દીઠરૂ.8,133×100)		
	9,030	8,58,150		9,030	8,58,150

ખર્ચની ગણતરી:-

ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ = 100.00 ટકા ? .
+ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ 33.33 ટકા ? .
કુલ ખર્ચ 133.33 ટકા 1,85,400

133.33 1,85,400

100 ?

= 1,39,050 મજૂરી × 33.3333333333 ટકા

= 46,350 કા.પ. ખર્ચ

અસામાન્ય વધારાનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપર(ભ.કિં. રૂ.500)	60	3,000	પ્રક્રિયા-૮ ખાતેથી લાવ્યા	60	6,000
નફા નુકસાન ખાતે	-	3,000		60	6,000
	60	6,000			

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

Ex- 19.

એક વસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો.

વિગત	પ્રક્રિયા-F.Y રૂ.	પ્રક્રિયા-S.Y રૂ.	પ્રક્રિયા-T.Y રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમદીઠ રૂ. 100 લેખ)	?	-	-
સામાન્ય બગાડ (દાખલ કરેલ એકમના)	2.5 %	5 %	10%
સામાન્ય બગાડની ઉપજ (એકમદીઠ)	રૂ. 25	રૂ. 50	રૂ.60
અસામાન્ય બગાડના એકમો (એકમદીઠ રૂ. 50)	500	550	-
અસા. બગાડના એકમોની એકમદીઠ પડતરરૂ.	150	200	-
અસામાન્ય વધારાના એકમો (એકમદીઠ રૂ. 250)	-	-	250
ખરેખર ઉત્પાદન (દાખલ કરેલ એકમના ટકા)	95 %	?	?

અન્ય માહિતી:(1) પ્રક્રિયા-F.Yમાં અસામાન્ય બગાડ સામાન્ય બગાડના 100 ટકા જેટલો છે

(2) ત્રણે પ્રક્રિયાના કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા પ્રત્યક્ષ મજૂરીના 25 ટકા લેખે ગણવાના છે.

પ્રક્રિયા-F.Y સા. ઉ. (NP) = દાખલ કરેલ એકમો ? 100.0 % ધારો કે

- સામાન્ય બગાડના એકમો ? 2.5 %

સા.ઉ. (NP) ? 97.5 %

- અસામાન્ય બગાડ 500 2.5 %

ખરેખર ઉત્પાદન ? 95.0 % પ્રક્રિયા-S.Y ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-F.Y નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમના રૂ.100 લેખે)	20,000	20,00,000	સામાન્ય બગાડ (એકમના રૂ.25)	500	12,500
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		7,50,000	અસા. બગાડ (500×150)	500	75,000
કા.પરોક્ષ ખર્ચા (?)		1,87,500	પ્રક્રિયા-SY ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠરૂ.19,000×150)	19,000	28,50,000
	20,000	29,37,500		20,000	29,37,500

ખર્ચની ગણતરી:-

ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ = 100	ટકા	?
+ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ	ટકા	<u>?</u>
કુલ ખર્ચ	ટકા	<u>9,37,500</u>

133.33 9,37,500

100 ?

= 7,50,000 મજૂરી × 25 ટકા

= 1,87,500 કા.પ. ખર્ચ

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-FY ખાતેથી લાવ્યા	500	75,000	રોકડ ખાતે (એકમના25)	500	12,500
			નફા નુકસાન ખાતે	-	62,500
	500	75,000		500	75,000

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

. પ્રક્રિયા-S.Y સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા- F.Y ખાતેથી લાવ્યા 19,000 એકમ

- સામાન્ય બગાડના એકમો 950 એકમ (દાખલ કરેલના 5 %)

સા.ઉ. (NP) 18,050 એકમ

- અસામાન્ય બગાડ 550 એકમ

ખરેખર ઉત્પાદન 17,500 એકમ પ્રક્રિયા-T.Y ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-S.Y નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા- F.Y ખાતેથી લાવ્યા	19,000	28,50,000	સામાન્ય બગાડ	950	47,500
			(એકમના રૂ.50)		
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		6,46,000	અસા. બગાડ (550×200)	550	1,10,000
કા.પરોક્ષ ખર્ચા (?)		1,61,500	પ્રક્રિયા-TY ખાતે લઈ ગયા	17,500	35,00,000
			(એકમ દીઠરૂ.17,500×200)		
	19,000	36,57,500		19,000	36,57,500

ખર્ચની ગણતરી:-

ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ = 100 ટકા

+ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ 25 ટકા

કુલ ખર્ચ 125 ટકા

? .

? .

8,07,500

133.33 8,07,500

100 ?

= 6,46,000 મજૂરી × 25 ટકા

= 1,61,500 કા.પ. ખર્ચ

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-SY ખાતેથી લાવ્યા	550	1,10,000	રોકડ ખાતે (એકમના50)	550	27,500
			નફા નુકસાન ખાતે	-	82,500
	550	1,10,000		550	1,10,000

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE JARODA

પ્રક્રિયા-T.Y સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-S.Y ખાતેથી લાવ્યા 17,500 એકમ
 - સામાન્ય બગાડના એકમો 1,750 એકમ (દાખલ કરેલના 10 %)
 સા.ઉ. (NP) 15,750 એકમ
 + અસામાન્ય વધારે 250 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 16,000 એકમ તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-T.Y નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-S.Y ખાતેથી લાવ્યા	17,500	35,00,000	સામાન્ય બગાડ	1,750	1,05,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (?)		4,34,000	(એકદીઠ રૂ.60)		
કા.પરોક્ષ ખર્ચા (?)		1,08,500	તૈ.મા.ખાતે લઈ ગયા	16,000	40,00,000
અસા. વધારો(250×250)	250	62,500	(એ.દીઠરૂ.16,000×250)		
	<u>17,750</u>	<u>41,05,000</u>		<u>17,750</u>	<u>41,05,000</u>

ખર્ચની ગણતરી:-
 ધારો કે પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ = 100 ટકા ?
 + કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ 25 ટકા ?
 કુલ ખર્ચ 125 ટકા 5,42,500

133.33 5,42,500
 100 ?
 = 4,34,000 મજૂરી × 25 ટકા
 = 1,08,500 કા.પ. ખર્ચ

અસામાન્ય વધારાનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપર(ભં.કિં. રૂ.500)	250	15,000	પ્રક્રિયા-TY ખાતેથી લાવ્યા	250	62,500
નફા નુકસાન ખાતે	-	47,500			
	250	62,500		250	62,500

PROF R G NISART A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE VARDOLA

એકવસ્તુ ત્રણ જુદી જુદી પ્રક્રિયામાંથી પસાર થયા બાદ પ્રાપ્ત થાય છે. નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો અને દરેક પ્રક્રિયાની એકમદીઠ પડતર કિંમત શોધો.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.	પ્રક્રિયા-3 રૂ.
વપરાયેલ કાચો માલ ટનમાં	1,100	65	75
ટનદીઠ માલની પડતર	180	120	350
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	46,000	53,100	18,050
ઉત્પાદન શિરેપરી ખર્ચા	12,300	20,000	7,000
પ્રક્રિયાને લીધે ટનેજમાં ખાધ (દા.એ.ટકા) 5 %	5 %	5 %	5 %
પ્રક્રિયાને લીધે ભંગાર(દાખલ એ. ટકા) 10 %	10 %	10 %	10 %
બગાડની વેચાણકિંમત (ટનદીઠ રૂ.)	રૂ. 120	રૂ. 180	રૂ. 300
ખરેખર ઉત્પાદન ટનમાં	935	825	780

પ્રક્રિયા-1 સા.ઉ.(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	1,100	ટન	
- ખાધ/ઘટ	<u>55</u>	ટન (દાખલ કરેલના 5 %)	
	1,045	ટન	
- સામાન્ય બગાડ	<u>110</u>	ટન (દાખલ કરેલના 10 %)	
સા.ઉ. (NP)	935	ટન	
- અસામાન્ય બગાડ	-		
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>935</u>	ટન	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગ
પ્રક્રિયા-1 નું ખાતુ			

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો	1,100	1,98,000	ખાદ	55	-
(એકમ દીઠ રૂ.1,100×180)			સા. બગાડ(ભં.કિં.રૂ.120)	110	13,200
મજૂરી		46,000	અસામાન્ય બગાડ	-	-
ઉત્પા.પરોક્ષ ખર્ચા		12,300	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	935	2,43,100
			(એકમ દીઠ રૂ.935×260)		
	1,100	2,56,300		1,100	2,56,300

. સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,56,300 - 13,200 \div 935 = 260$ રૂ.

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	935	ટન	
દાખલ કરેલ એકમો	65	ટન	
કુલ દાખલ કરેલ	1,000	ટન	
- ખાધ	50	ટન	(દાખલ કરેલના 5 %)
	950	ટન	
- સામાન્ય બગાડ	100	ટન	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	850	ટન	
- અસામાન્ય બગાડ	25	ટન	
ખરેખર ઉત્પાદન	825	ટન	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	935	2,43,100	ઘટ	50	-
દાખલ કરેલ એકમ(રૂ.120)	65	7,800	સા. બગાડ(ભં.કિં.રૂ.180)	100	18,000
મજૂરી		53,100	અસા. બગાડ(25×360)	25	9,000
અન્ય ખર્ચા		20,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	825	2,97,000
			(એકમ દીઠ રૂ.825×360)		
	1,000	3,24,000		1,000	3,24,000

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $3,24,000 - 18,000 \div 850 = 360$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	25	9,000	રોકડ ખાતે (એકમના 180)	25	4,500
			નફા નુકસાન ખાતે	-	4,500
	25	9,000		25	9,000

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-3 સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	825	ટન	
દાખલ કરેલ એકમો	75	ટન	
કુલ દાખલ કરેલ	900	ટન	
- ખાધ / ઘટ	45	ટન	(દાખલ કરેલના 5 %)
	855	ટન	
- સામાન્ય બગાડ	90	ટન	(દાખલ કરેલના 10 %)
સા.ઉ. (NP)	765	ટન	
- અસામાન્ય વધારો	15.	ટન	
ખરેખર ઉત્પાદન	780	ટન	તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-3 નું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	825	2,97,000	ઘટ	45	-
દાખલ કરેલ એકમ(રૂ.350)	75	26,250	સા. બગાડ(ભં.કિં.રૂ.300)	90	27,000
મજૂરી		18,050	પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા	780	3,27,600
અન્ય ખર્ચા		7,000	(એકમ દીઠ રૂ.780×420)		
અસામાન્ય વધારો	15	6,300			
(15×420)	915	3,54,600		915	3,54,600

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $3,48,300 - 27,000 \div 765 = 420$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપર(ભં.કિં. રૂ.300)	15	4,500	પ્રક્રિયા-3 ખાતેથી લાવ્યા	15	6,300
નફા નુકસાન ખાતે	-	1,800			
	15	6,300		15	6,300

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE VARDOLA

નીચે આપેલ માહિતી પરથી પ્રક્રિયાઓનાં ખાતાં તૈયાર કરો અને દરેક પ્રક્રિયામાં થયેલ નફો કે નુકસાન દર્શાવતુમ પત્રક બનાવવાનું છે.

વિગત	પ્રક્રિયા-અ રૂ.	પ્રક્રિયા-બ રૂ.	પ્રક્રિયા-ક રૂ.
દાખલ કરેલ કાચો માલ (એકમ)	12,000	2,440	2,600
એકમદીઠ માલની પડતર	5	5	5
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	34,000	24,000	15,000
ઉત્પાદન શિરેપરી ખર્ચા	16,160	16,200	9,600
સામાન્ય ઘટ (દા.એકમના.ટકા)	4 %	5 %	3 %
બગાડ (દાખલ એકમના ટકા)	6 %	5 %	4 %
બગાડની એકમદીઠ ભંગાર કિંમત	રૂ. 3	રૂ. 4	રૂ. 5
તરત પછીની પ્રક્રિયામાં ફેરબદલી	70 %	60 %	-
પ્રક્રિયાને અંતે માલનું વેચાણ	30 %	40 %	100 %
પ્રક્રિયાને અંતે માલની એકમદીઠ વે. કિ.	12	16	17

પ્રક્રિયા-અ સા.ઉત્પાદન(NP) = દાખલ કરેલ એકમો	12,000	એકમ	
- સા. ઘટ	480	એકમ	(દાખલ કરેલના 4 %)
	<u>11,520</u>	એકમ	
- સામાન્ય બગાડ	720	એકમ	(દાખલ કરેલના 6 %)
સા.ઉ. (NP)	10,800	એકમ	
- પ્રક્રિયા-બ ખાતે 70%	7,560	એકમ	
વેચાણ 30 %	<u>3,240</u>	એકમ	

પ્રક્રિયા-અ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (એકમ દીઠ રૂ.12.000×5)	12,000	60,000	સા.ઘટ	480	-
મજૂરી		34,000	સા. બગાડ(ભં.કિં.રૂ.3)	720	2,160
ઉત્પા.પરોક્ષ ખર્ચા		16,160	પ્રક્રિયા-બ ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.7,560×10)	7,560	75,600
			વેચાણ ખાતે(રૂ.3,240×10)	3,240	32,400
	12,000	1,10,160		12,000	1,10,160

. સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,10,160 - 2,160 \div 10,800 = 10$ રૂ.

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાન ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-અ ખાતેથી લાવ્યા નફા નુકસાન ખાતે	3,240	32,400	રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.12)	3,240	38,880
	3,240	38,880		3,240	38,880

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાનુ પત્રક

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.12)	3,240	38,880
બાદ:-વેચાણ પડતર		32,400
નફો	3,240	6,480

. પ્રક્રિયા-બ સા. ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-અ ખાતેથી લાવ્યા	7,560	એકમ	
દાખલ કરેલ એકમો	<u>2,440</u>	એકમ	
	10,000	એકમ	
- સા. ઘટ	<u>500</u>	એકમ	(દાખલ કરેલના 5 %)
	9,500	એકમ	
- સામાન્ય બગાડ	<u>500</u>	એકમ	(દાખલ કરેલના 5 %)
સા.ઉ. (NP)	9,000	એકમ	
- પ્રક્રિયા-ક ખાતે 60 %	<u>5,400</u>	એકમ	
માલનું વેચાણ 40 %	<u>3,600</u>	એકમ	

પ્રક્રિયા-બ નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-અ ખાતેથી લાવ્યા	7,560	75,600	સા. ઘટ	500	-
દાખલ કરેલ માલ (એકમ દીઠ રૂ. 2,440 × 5)	2,440	12,200	સા. બગાડ (ભં.કિં.રૂ. 4)	500	2,000
મજૂરી		24,000	પ્રક્રિયા-ક ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ. 5,400 × 14)	5,400	75,600
ઉત્પા. પરોક્ષ ખર્ચા		16,200	વેચાણ ખાતે (રૂ. 3,240 × 14)	3,600	50,400
	10,000	1,28,000		10,000	1,28,000

. સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,28,000 - 2,000 \div 9,000 = 14$ રૂ.

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાન ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા નફા નુકસાન ખાતે	3,600	50,400	રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.16)	3,600	57,600
	3,600	57,600		3,600	57,600

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાન પત્રક

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.16)	3,600	57,600
બાદ:-વેચાણ પડતર		50,400
નફો	3,600	7,200

. પ્રક્રિયા-ક સા. ઉ.(NP) = પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	5,400	એકમ
દાખલ કરેલ એકમો	<u>2,600</u>	એકમ
	8,000	એકમ
- સા. ઘટ	<u>240</u>	એકમ (દાખલ કરેલના 3 %)
	7,760	એકમ
- સામાન્ય બગાડ	<u>320</u>	એકમ (દાખલ કરેલના 4 %)
સા.ઉ. (NP)	7,440	એકમ
- તૈયાર માલ ખાતે	-	એકમ
માલનું વેચાણ 100 %	<u>7,440</u>	એકમ

પ્રક્રિયા-ક નું ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-બ ખાતેથી લાવ્યા	5,400	75,600	સા.ઘટ	240	-
દાખલ કરેલ માલ (એકમ દીઠ રૂ.2,600×5)	2,600	13,000	સા. બગાડ(ભં.કિં.રૂ.5)	320	1,600
મજૂરી		15,000	વેચાણ ખાતે (એકમ દીઠ રૂ.5,400×15)	7,440	1,11,600
ઉત્પા.પરોક્ષ ખર્ચા		9,600			
	8,000	1,13,200		8,000	1,13,200

. સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,13,200 - 1,600 \div 7,440 = 15$ રૂ.

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાન ખાતું

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-ક ખાતેથી લાવ્યા નફા નુકસાન ખાતે	7,440	1,11,600	રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.17)	7,440	1,26,480
	7,440	1,26,480		7,440	1,26,480

પ્રક્રિયા-અ નું નફા નુકસાનુ પત્રક

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
રોકડ ખાતે (વેચાણ - એકમદીઠ રૂ.17)	7,440	1,26,480
બાદ:-વેચાણ પડતર		1,11,600
નફો	7,440	14,880

Ex- 28

(પેજ નં-72)

એક કારખાનામાં બે વસ્તુ જુદી જુદી પ્રક્રિયાઓ માંથી પસાર થાય છે, પહેલી પ્રક્રિયામાંથી બગાડ અને આડપેદાશ બાદ જતા તૈયાર માલ બીજી પ્રક્રિયા ખાતે કાચો માલ બને છે. બધી જ આડ-પેદાશને કારખાના માથી બારોબાર વેચીદેવામાં આવે છે.

પ્રક્રિયાઓનાં ખાતા અને આડપેદાશના ખાતા તૈયાર કરવાના છે.

વિગત	પ્રક્રિયા-1 રૂ.	પ્રક્રિયા-2 રૂ.
કાચો માલ ટનમાં	1,500	-
ટનદીઠ ભાવ	રૂ. 80	-
મજૂરી	50,000	40,000
કારખાનાના ખર્ચા	મજૂરીના 80 %	મજૂરીના 75 %
બગાડ	100 ટન	200 ટન
આડપેદાશનું વેચાણ	200 ટન	200 ટન
	પડતર પર 20% ચડાવીને	પડતર પર 25% ચડાવીને

પ્રક્રિયા-1 સા. ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો 1,500 ટન

- સામાન્ય બગાડ	<u>100</u>	ટન	
સા.ઉ. (NP)	1,400	ટન	
- આડ પેદાશ	<u>200</u>	ટન	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>1200</u>	ટન	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (ટન દીઠ રૂ 1,500×80)	1,500	1,20,000	સામાન્ય બગાડ	100	-
મજૂરી		50,000	આડપેદાશ (200×150)	200	30,000
કા.પ.ખર્ચા (મજૂરીના 80%)		40,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા (એ. દીઠ રૂ.1,200×150)	1,200	1,80,000
	1,500	2,10,000		1,500	2,10,000

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,10,000 - 0 \div 1,400 = 150$ રૂ.
આડપેદાશનું ખાતુ ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 20% નફો ન.નુ ખાતે	200	30,000	રોકડ ખાતે (વેચાણ)	200	36,000
		6,000			
	200	36,000		200	36,000

. પ્રક્રિયા-2 સા.ઉ. (NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 1,200 ટન

- સામાન્ય બગાડ 200 ટન

સા.ઉ. (NP) 1,000 ટન

- આડ પેદાશ 200 ટન

ખરેખર ઉત્પાદન 800 ટન

તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (ટન દીઠ રૂ 1,500×80)	1,200	1,80,000	સામાન્ય બગાડ	200	-
માલસામાન		40,000	આડપેદાશ (200×250)	200	50,000
મજૂરી		30,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા (એ. દીઠ રૂ.800×250)	800	2,00,000
	1,200	2,50,000		1,200	2,50,000

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $2,50,000 - 0 \div 1,000 = 250$ રૂ.

આડપેદાશનું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	200	50,000	રોકડ ખાતે (વેચાણ)	200	62,500
25% નફો ન.નુ ખાતે		12,500			
	200	62,500		200	62,500

Ex- 29 સમર્થ લિ. એક કારખાનામાં બે વસ્તુ જુદી જુદી પ્રક્રિયાઓ માંથી પસાર થાય છે.
પ્રક્રિયાઓનાં ખાતા અને આડપેદાશના ખાતા તૈયાર કરવાના છે.

વિગત	પ્રક્રિયા-1	પ્રક્રિયા-2	પ્રક્રિયા-3
દાખલ કરેલ એકમો (20 એકમના 25.25 લેખે)	40,000	-	-
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (દા. એકમ ધીઠ)	રૂ. 0.75	રૂ. 0.65	રૂ. 0.50
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા	રૂ. 7,392	રૂ. 10,416	રૂ. 13,368
પરોક્ષ ખર્ચા (પ્રત્ય.મજૂરીના ટકા)	35 %	40 %	50 %
ખરે. ઉત્પા. (દા. એકમના ટકા)	(?)	88 %	31,500 એકમ
સા.બગાડ (દા. એકમના ટકા)	2 %	4 %	(?)
સા.બગાડની ઉપજ એકમ ઠીઠ	-	રૂ. 2.50	રૂ. 3
આડપેદાશ (દા. એકમના ટકા)	5 %	-	-
આડપેદાશનું વે.પડતર પર 10% નફોચડાવીને	-	-	-
અસામાન્ય વધારો (એકમમાં)	-	-	264

પ્રક્રિયા-1 સા.ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો 40,000 એકમ

- સામાન્ય બગાડ	<u>800</u>	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 2%)
સા.ઉ. (NP)	39,200	એકમ
- આડ પેદાશ	<u>2,000</u>	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 5%)
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>37,200</u>	એકમ પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતુ

વિગત	ટન	રૂ.	વિગત	ટન	રૂ.
દાખલ કરેલ એકમો (20 એકમના રૂ. 25.25 લેખે)	40,000	50,500	સામાન્ય બગાડ	800	-
મજૂરી (દા.કરેલ એકમ દીઠ રૂ 0.75)		30,000	આડપેદાશ (2000×2.51)	2,000	5,020
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		7,372	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા (એ.દીઠ રૂ.37,200×2.51)	37,200	93,372
પરોક્ષ ખર્ચા(પ્ર.મજૂરીના ટકા)		10,500			
	40,000	98,392		40,000	98,392

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $98,392 - 0 \div 39,200 = 2.51$ રૂ.
આડપેદાશનું ખાતુ

ખાતુ	વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા 10% નફો ન.નુ ખાતે		2,000	5,020	રોકડ ખાતે (વેચાણ)	2000	5,522
			502			
		2,000	5,522		2,000	5,522

. પ્રક્રિયા-2 સા.ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા-1 ખાતે થી 37,200 એકમ

- સામાન્ય બગાડ	<u>1,488</u>	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 4%)
સા.ઉ. (NP)	35,712	એકમ
- અસા.બગાડ	<u>2,976</u>	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>32,736</u>	એકમ પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	37,200	93,372	સામાન્ય બગાડ	1,488	3,720
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		24,180	(ભંગાર કિંમતે રૂ.2.50)		
(દા.કરેલ એકમ દીઠ રૂ 0.65)			અ. બગાડ (2,976 × 3.75)	2,976	11,160
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		10,416	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	32,736	1,22,760
પરોક્ષ ખર્ચા (પ્ર.મજૂરીના ટકા)		9,672	(એકમ દીઠ રૂ.32,736 × 3.75)		
	37,200	1,37,640		37,200	1,37,640

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,37,640 - 3,720 \div 35,712 = 3.75$ રૂ.

અસામાન્ય બગાડનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	2,976	11,160	રોકડ ખાતે (ભં.કિંમત રૂ.2.50)	2,976	7,440
			નફા નુકસાન ખાતે	-	3,720
	2,976	11,160		2,976	11,160

પ્રક્રિયા-૩ સા.ઉત્પ. (NP) = પ્રક્રિયા-૨ ખાતેથી લાવ્યા	32,736	એકમ	
- સામાન્ય બગાડ	<u>1,500</u>	એકમ (?)	
સા.ઉ. (NP)	31,236	એકમ	
+ અસા.વધારો	<u>264</u>	એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	<u>31,500</u>	એકમ	પ્રક્રિયા-૨ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૩ નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
પ્રક્રિયા-૨ ખાતેથી લાવ્યા	32,736	1,22,760	સામાન્ય બગાડ	1,500	4,500
પ્રત્યક્ષ મજૂરી(એ.દીઠ રૂ 0.65)		16,338	(ભંગાર કિંમતે રૂ.૩)		
પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		13,338	તૈ. માલ ખાતે લઈ ગયા	31,500	1,57,500
પરોક્ષ ખર્ચા(પ્ર.મજૂરીના ટકા)		8,184	(એકમ દીઠ 3,000×5)		
અ.સા.વધારો	264	1,320			
(264×5)	33,000	1,62,000		33,000	1,62,000

સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર = $1,62,000 - 4,500 \div 31,236 = 5$ રૂ.

અસામાન્ય વધારાનું ખાતુ

વિગત	એકમ	રૂ.	વિગત	એકમ	રૂ.
ઓછી ઉપજ(ભં.કિંમત રૂ.૩)	264	792	પ્રક્રિયા-૩ ખાતેથી લાવ્યા	264	1,320
નફા નુકસાન ખાતે	-	528			
	264	1,320		264	1,320

GUJARAT UNI-OCT-2019

પ્રક્રિયા-1 સા. ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	20,000	એકમ
- સામાન્ય બગાડ	600	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 3%)
સા.ઉ. (NP)	19,400	એકમ
- અસા.બગાડ (1%)	200	એકમ (ખરે.બ. 4% - સા.બ 3%)
ખરેખર ઉત્પાદન	19,200	એકમ પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-1 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
દાખલ કરેલ માલ (એકમ દીઠ રૂ. 20)	20,000	4,00,000	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.2.5)	600	1,500
પરચૂરણ માલસામગ્રી		20,000	અસામાન્ય બગાડ (200×27.80)	200	5,560
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		1,00,000	પ્રક્રિયા-2 ખાતે લઈ ગયા	19,200	5,33,760
પરોક્ષ ખર્ચા		20,820	(એકમ દીઠ રૂ.19,200×27.80)		
	20,000	5,40,820		20,000	5,40,820

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC } 5,40,820 - 1,500}{\text{NP } 19,400} = \text{-----} = 27.80 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-1 ખાતેથી લાવ્યા	200	5,560	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.2.5) નફા નુકસાન ખાતે	200	500
				-	5,060
	200	5,560		200	5,560

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-2 સા.ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા -1 ખાતેથી	19,200 એકમ
– સામાન્ય બગાડ	768 એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 4%)
સા.ઉ. (NP)	18,432 એકમ
– અસા.બગાડ (1%)	192 એકમ (ખરે.બ. 5% – સા.બ 4%)
ખરેખર ઉત્પાદન	18,240 એકમ પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-2 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા -1 ખાતેથી	19,200	5,33,760	સામાન્ય બગાડ	768	3,840
લાવ્યા		30,000	(એકમ દીઠ રૂ.5)		
પરચૂરણ માલસામગ્રી		1,60,000	અસામાન્ય બગાડ (192× 40)	192	7,680
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		17,360	પ્રક્રિયા-3 ખાતે લઈ ગયા	18,240	7,29,600
પરોક્ષ ખર્ચા			(એકમ દીઠ રૂ.18,240×40)		
	19,200	7,41,120		20,000	5,40,820

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC } 7,41,120 - 3,840}{\text{NP } 18,432} = 40 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	192	7,680	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.5)	192	960
			નફા નુકસાન ખાતે	-	6,720
	192	7,680		192	7,680

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-3 સા. ઉત્પાદન(NP) = પ્રક્રિયા -2 ખાતેથી 18,240.0 એકમ
 - સામાન્ય બગાડ 547.2 એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 3 %
 સા.ઉ. (NP) 17,692.8 એકમ
 +અસા.વધારો (.5%) 91.2 એકમ (ખરે.બ.2.5 % - સા.બ 3 %)
 ખરેખર ઉત્પાદન 17,784 એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-3 નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા -2 ખાતેથી લાવ્યા	18,240	7,29,600	સામાન્ય બગાડ	547.2	5,472
પરચૂરણ માલસામગ્રી		10,000	(એકમ દીઠ રૂ.10)		
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		1,30,000			
પરોક્ષ ખર્ચા		20,480	તૈયાર માલ ખાતે લઈ	17,784.0	8,89,200
અસામાન્ય વધારો	91.2	4,560	ગયા		
(91.2 × 50)			(એકમ દીઠ રૂ.17,784 × 50)		
	<u>18,331.2</u>	<u>8,94,640</u>		<u>18,331.2</u>	<u>8,94,640</u>

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC } 8,94,640 - 5,472}{\text{NP } 17,692.8} = 50 \text{ રૂ.}$$

असामान्य वधारानुं ढातुं

विगत	टका	रकम रू.	विगत	टका	रकम रू.
ओछी उडऑ (ढंगार किंढते रु. 10) नइ नुकसान ढाते	91.2	912	डुरकिया-3 ढातेथी लाव्या	91.2	4,560
	-	3,648			
	91.2	4,560		91.2	4,560

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

સંયુક્ત ખર્ચની ફાળવણી:-

EX -30 આશા મેન્યુ. કંપની

પે.નં-74

વિગત	અ	બ	ક	કુલ
વેચાણ કિંમત	30,000	20,000	15,000	65,000
બાદ: નફો	<u>12,000</u>	<u>6,000</u>	<u>3,750</u>	<u>21,750</u>
	18,000	14,000	11,250	43,250
બાદ: અલગ ખર્ચ	<u>5,900</u>	<u>3,700</u>	<u>4,450</u>	<u>14,050</u>
સં.ખર્ચની ફાળવણી	12,100	10,300	6,800	<u>29,200</u>

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE IN BODA

સંયુક્ત ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતુ પત્રક

વિગત	અ	બ	ક	કુલ
વેચાણ કિંમત	1,26,000	52,000	50,000	2,28,000
બાદ: નફો	<u>63,000</u>	<u>26,000</u>	<u>15,000</u>	<u>1,04,000</u>
	63,000	26,000	35,000	1,24,000
બાદ: વ્યક્તિગત ખર્ચા	<u>21,000</u>	<u>12,000</u>	<u>14,000</u>	<u>47,000</u>
સં.ખર્ચની ફાળવણી	42,000	14,000	21,000	<u>77,000</u>

GUJARAT UNI-NOV-2018 – સંયુક્ત ખર્ચની ફાળવણી
સંયુક્ત ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક

વિગત	M	R	S	Total
વેચાણ	7,20,000	4,80,000	3,20,000	15,20,000
બાદ-નફો 25 % -15%	1,80,000	96,000	48,000	3,24,000
વેચાણ પડતર	5,40,000	3,84,000	2,72,000	11,96,000
બાદ-સ્થિર ખર્ચા	23,920	47,840	47,840	1,19,600
1,19,600 (1:2:2)	5,16,080	3,36,160	2,24,160	10,76,400
બાદ-અલગ ખર્ચા	48,000	40,000	32,000	1,20,000
સ.ખર્ચની ફાળવણી	4,68,080	2,96,160	1,92,160	9,56,400

GUJARAT UNI-NOV-2017

સંયુક્ત ખર્ચની ફાળવણી દર્શાવતું પત્રક

વિગત	X	A	B	Total
વેચાણ	5,04,000	2,08,000	2,00,000	9,12,000
બાદ: નફો 50 % અને 30%	2,52,000	1,04,000	60,000	4,16,000
વેચાણ પડતર	2,52,000	1,04,000	1,40,000	4,96,000
બાદ: અલગ ખર્ચ	84,000	48,000	56,000	1,88,000
સં.ખર્ચની ફાળવણી	1,68,000	56,000	84,000	3,08,000
પ્રમાણ	6	2	3	-

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & M PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

X નું પડતરનું પત્રક

વિગત	રકમ રૂ.	રકમ રૂ.
માલસામાન:		
- અલગ ખર્ચા	24,000	
+ સંયુક્ત ખર્ચા (1,36,400 × 6/11)	74,400	98,400
મજૂરી:		
- અલગ ખર્ચા	28,800	
+ સંયુક્ત ખર્ચા (96,800 × 6/11)	52,800	81,600
પ્ર.પડતર	-	1,80,000
પરોક્ષ ખર્ચા		
- અલગ ખર્ચા	31,200	
+ સંયુક્ત ખર્ચા (74,800 × 6/11)	40,800	72,000
કુલ પડતર	-	2,52,000

GUJARAT UNI-NOV-2018

પ્રક્રિયા-X સા. ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો 5,000 એકમ
 - સામાન્ય બગાડ 250 એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 5%)
 સા.ઉ. (NP) 4,750 એકમ
 - અસા.બગાડ (1%) 50 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 4,700 એકમ પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-X નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
દાખલ કરેલ એકમ (એકમ દીઠ રૂ.20)	5,000	1,00,000	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.10)	250	2,500
પરચૂરણ માલસામગ્રી		97,500	અસામાન્ય બગાડ (50× 60)	50	3,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		30,000	પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા	4,700	2,82,000
પરોક્ષ ખર્ચા		60,000	(એકમ દીઠ રૂ.4,700×60)		
	5,000	2,87,500		5,000	2,87,500

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{2,87,500 - 2,500}{4,750} = 60 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-x ખાતેથી લાવ્યા	50	3,000	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.10)	50	500
			નફા નુકસાન ખાતે	-	2,500
	50	3,000		50	3,000

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-Y સા. ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા -X ખાતેથી	4,700	એકમ	
- સામાન્ય બગાડ	470	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 10%)	
સા.ઉ. (NP)	4,230	એકમ	
+ અસા.વધારો	70	એકમ	
ખરેખર ઉત્પાદન	4,300	એકમ	પ્રક્રિયા-Z ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-Y નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-X ખાતેથી લાવ્યા પરચૂરણ માલસામગ્રી પ્રત્યક્ષ મજૂરી પરોક્ષ ખર્ચા	4,700	2,82,000 99,100 50,000	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.50)	470	23,500
અસામાન્ય વધારો (70 × 120)	70	1,00,000 8,400	પ્રક્રિયા-Z ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.4,300 × 120)	4,300	5,16,000
	4,770	5,39,500		4,770	5,39,500

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{5,31,100 - 23,500}{4,230} = 120 \text{ રૂ.}$$

असामान्य वधारो

विगत	टका	रकम रू.	विगत	टका	रकम रू.
ओछी उपज (बंगार किमते रु. 50)	70	3,500	प्रक्रिया-य जातेथी लाव्या	70	8,400
नझा नुकसान जाते	-	4,900			
	70	8,400		70	8,400

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-Z સા. ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા -Y ખાતેથી 4,300 એકમ
 - સામાન્ય બગાડ 215 એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 5%)
 સા.ઉ. (NP) 4,085 એકમ
 + અસા.બગાડ 35 એકમ
 ખરેખર ઉત્પાદન 4,050 એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા
 પ્રક્રિય-Z નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-Y ખાતેથી લાવ્યા પરચૂરણ માલસામગ્રી પ્રત્યક્ષ મજૂરી પરોક્ષ ખર્ચા	4,300	5,16,000 1,55,600 80,000 1,60,000	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.60) અસામાન્ય બગાડ (35×220) તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.4,050×220)	215 35 4,050	12,900 7,700 8,91,000
	<u>4,300</u>	<u>9,11,600</u>		<u>4,300</u>	<u>9,11,600</u>

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{9,11,600 - 12,900}{4,085} = 220 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	35	7,700	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.60)	35	2,100
			નફા નુકસાન ખાતે	-	5,600
	35	7,700		35	7,700

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

GUJARAT UNI-NOV-2017

પ્રક્રિયા-X સા. ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો 10,000 એકમ

- સામાન્ય બગાડ	300	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 3%)
સા.ઉ. (NP)	9,700	એકમ
- અસા.બગાડ (1%)	200	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	9,500	એકમ પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-X નું ખાતુ

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
દાખલ કરેલ એકમ (એકમ દીઠ રૂ.10)	10,000	1,00,000	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.2.50)	300	750
પરચૂરણ માલસામગ્રી પ્રત્યક્ષ મજૂરી પ્રત્યક્ષ ખર્ચા		10,000 50,000 10,500	અસામાન્ય બગાડ (200×17.5) પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.9,500×17.5)	200 9,500	3,500 1,66,250
	10,000	1,70,500		10,000	1,70,500

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{1,70,500 - 750}{9,700} = 17.5 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-x ખાતેથી લાવ્યા	200	3,500	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.2.5) નફા નુકસાન ખાતે	200	500 3,000
	200	3,500		200	3,500

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રિયા-૪ સા. ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા -x ખાતેથી	9,500	એકમ
- સામાન્ય બગાડ	475	એકમ (દાખલ કરેલ એકમના 5%)
સા.ઉ. (NP)	9,025	એકમ
+ અસા.વધારો	75	એકમ
ખરેખર ઉત્પાદન	9,100	એકમ પ્રક્રિયા-૪ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-૪ નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-x ખાતેથી લાવ્યા	9,500	1,66,250	સામાન્ય બગાડ	475	2,375
પરચૂરણ માલસામગ્રી		15,000	(એકમ દીઠ રૂ.5)		
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		80,000			
પરોક્ષ ખર્ચા		11,875	પ્રક્રિયા-૪ ખાતે લઈ ગયા	9,100	2,73,000
અસામાન્ય વધારો	75	2,250	(એકમ દીઠ રૂ.9,100×30)		
(75× 30)					
	9,575	2,75,375		9,575	2,75,375

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{2,73,125 - 2,375}{9,025} = 30 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય વધારાનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	વિગત	ટકા	રકમ રૂ.
ઓછી ઉપજ (ભંગાર કિંમતે રૂ. 5)	75	375	પ્રક્રિયા-૪ ખાતેથી લાવ્યા	75	2,250
નફા નુકસાન ખાતે	-	1,875			
	75	2,250		75	2,250

PROF R G NISARTA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODA

પ્રક્રયા- Z ના સામાન્ય બગાડના એકમની ગણતરી:-

એકમ દીઠ વેચાણ કિંમત 51.00 રૂ.

બાદ: નફો 8.50 રૂ. 16.6666666666 %

એકમ દીઠ પડતર 42.50 રૂ.

ઉત્પાદનની કુલ પડતર = કુલ ખર્ચ – સા.બગાડની ઉપજ (ધરો કે સા.બગાડના એકમ X છે)

$$42.50 (9,100 - X) = (2,73,000 + 5,000 + 65,000 + 20,090 - 10X)$$

$$3,86,750 - 42.50X = 3,63,090 - 10X$$

$$32.50X = 3,86,750 - 3,63,090$$

$$32.50X = 23,660$$

$$X = 23,660 \div 32.50$$

$$= 728 \text{ એકમ સામાન્ય બગાડ}$$

સામાન્ય બગાડના ટકા:-

9,100 એકમ 100 ટકા

728 એકમ (?) = $728 \times 100 \div 9,100 = 8\%$

પ્રક્રિયા-Z સા. ઉત્પાદન (NP) = પ્રક્રિયા -Y ખાતેથી 9,100 એકમ

- સામાન્ય બગાડ 728 એકમ (?)

સા.ઉ. (NP) 8,372 એકમ

- અસા.બગાડ 272 એકમ

ખરેખર ઉત્પાદન 8,100 એકમ તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-Z નું ખાતું

વિગત	એકમ	રકમ રૂ.	વિગત	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-Y ખાતેથી લાવ્યા પરચૂરણ માલસામગ્રી પ્રત્યક્ષ મજૂરી પરોક્ષ ખર્ચા	9,100	2,73,000 5,000 65,000 20,090	સામાન્ય બગાડ (એકમ દીઠ રૂ.10) અસામાન્ય બગાડ (272×42.5) તૈયાર માલ ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.8,100×42.5)	728 272 8,100	7,280 11,560 3,44,250
	<u>9,100</u>	<u>3,63,090</u>		<u>9,100</u>	<u>3,63,090</u>

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{3,63,090 - 7,280}{8,372} = 42.5 \text{ રૂ.}$$

અસામાન્ય બગાડનું ખાતું

વિગત	ટકા	રકમ રૂ.	ટકા	એકમ	રકમ રૂ.
પ્રક્રિયા-2 ખાતેથી લાવ્યા	272	11,560	રોકડ ખાતે (ભંગાર કિંમતે રૂ.10)	272	2,720
			નફા નુકસાન ખાતે	-	8,840
	272	11,560		272	11,560

PROF R G NISARTIA A P PATEL ARTS & N P PATEL COMMERCE COLLEGE NARODI

GUJARAT UNI-NOV-2016

પ્રક્રિયા-X સા. ઉત્પાદન (NP) = દાખલ કરેલ એકમો	50,000	કિ.ગ્રામ	
- સામાન્ય બગાડ	2,500	કિ.ગ્રામ	(દાખલ કરેલ એકમના 5 %)
	47,500	કિ.ગ્રામ	
- અસા.બગાડ (?)	500	કિ.ગ્રામ	
સા.ઉ	47,000	કિ.ગ્રામ	
- પ્રક્રિયા-X ખાતે	2,000	કિ.ગ્રામ	
ખરેખર ઉત્પાદન	45,000	કિ.ગ્રામ	પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા

પ્રક્રિયા-X નું ખાતુ

વિગત	કિ.ગ્રામ	રકમ રૂ.	વિગત	કિ.ગ્રામ	રકમ રૂ.
દાખલ કરેલ એકમ (એકમ દીઠ રૂ.4)	50,000	2,00,000	સામાન્ય બગાડ	2,500	-
પ્રત્યક્ષ મજૂરી		7,000	અસામાન્ય બગાડ	500	-
ચલિત શિ.ખર્ચા (150%)		10,500	પ્રક્રિયા-X ખાતે (એકમ દીઠ રૂ.2,000×5)	2,000	10,000
સ્થાય શિ.ખર્ચા (250%)		17,500	પ્રક્રિયા-Y ખાતે લઈ ગયા (એકમ દીઠ રૂ.45,000×5)	45,000	2,25,00
	50,000	2,35,000		50,000	2,35,000

$$\text{સામાન્ય ઉત્પાદનની એકમદીઠ પડતર} = \frac{\text{NC}}{\text{NP}} = \frac{2,35,000}{47,000} = 5 \text{ રૂ.}$$